

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

III. Quid sit motus naturalis violentus, & medius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

si enim in priori parte clausula absolute negaret, totum esse naturam, inepte in posteriori contradictorium exprimeret, seu est natura. Ex quo inferes hoc testimonio nostram sententiam non impugnari, sed propugnari.

- 10 Concludo, materiam, formam, & compositum vniuocè rationem naturæ participare, & particulam illam eius in quo est, in definitione positam intelligendam esse negatiuè, id est, non in alio subiecto. Ex quo inferes totum simplex corporeum naturam esse dicendum; non verò totum spirituale sicut Angelus, quia non est principium, quo moueatur totum corporeum, in quo sit, de quo agit Arist. in hoc opere; non de mobili spirituali.

PUNCTVM III.

Quid sit motus naturalis, violentus, & medius.

- 1 Naturalis motus quàm plurimæ sunt acceptiones. Primò naturale dicitur, quod supernaturali opponitur, & sicuti supernaturale dupliciter dicitur, quoad modum, & quoad substantiam; ita naturale, quoddam est tantum quoad substantiam, aliud verò quoad modum, & quoad substantiam. Secundò naturale dicitur id, quod prouenit à natura sine cognitione operante ad vnum determinata, sic dicitur motus naturalis, quo lapis descendit deorsum. Tertiò dicitur naturale, id quod opponitur libero, sic etiam voluntatis actus, qui non proueniunt à principio indifferenti naturales dicuntur. Quartò naturale dicitur, quod è naturitate alicui entitati conuenit, vel ab illa procedit per naturalem emanationem, sic naturale opponitur aduentitio. Quintò naturale dici solet, id, quod iuxta communem seriem causarum communiter accedit, ut pluuia in hyeme. Sextò motus naturalis à natura secundum explicationem quam de illa tradidimus Puncto præcedenti frequenter dicitur.

- 2 Violentum definit Aristoteles 3. Ethic. cap. 1. cuius principium est foris nihil prorsus eo conferente, cui vis est illata. Quam definitionem omnes ferè Theologi, atque Philosophi, ita explicant, ut illam particulam nihil prorsus eo conferente, non tantum negatiuè, sed etiam positiuè intelligenda sit, hoc est relucante, cui vis est illata. Sumitur hæc explicatio ex Aristotele 2. Ethic. ad eundem, ubi hæc habet: Quando igitur foris quidpiam præter impetum intrinsecum mouerit, sedaritur, id vi fieri asseueramus: quando vero secus non vi. Vbi idem putat Aristoteles esse violentum, & vi factum. Circa particulam passo censo non debere intelligi necessariò de subiecto, quod in actu secundo patiatur formaliter, quia hoc nunquam positiuè passioni resistit, cum sit causa, & principium intrinsecum illius. Dicitur autem passum totum subiectum, seu forma cui est violentus motus, v.g. forma aquæ, sic est violentus calor inherens subiecto, quod informat. Intelligitur etiam passum principium effectuum, cuius impetus seu determinatio in actu primo impeditur, ne in actu secundo in actionem prorumpat, hæc enim patiuntur, quando contra illorum exigentiam illis accidens, cui resistunt, vel negatio accidentis, vel actionis, cuius habitum intendebant, contingit.

- 3 Ad hoc, ut motus dicatur naturalis in vltima acceptione, hoc est proueniens à natura, ut natura est, non sufficit prouenire à principio passiuo, aliàs nullus motus naturalis non esset, omnes enim à principio passiuo proueniunt, sed requiritur, ut proueniat actiue, & passiuè à natura, quia motus formaliter ut motus, dicitur ordinem non solum ad principium passiuum, sed etiam ad actiuum, ut probabo lib. 3. Contr. 12. Punct. 6. ac proinde ut adæquate naturalis sit requiritur, ut actiue, & passiuè proueniat à natura, hoc est, à composito, vel ab aliqua parte compositi. Neque sufficit ut quomodocumque actiue, & passiuè proueniat ab aliqua parte actu compositæ compositum, sed requiritur, ut proueniat ab illa quatenus specialiter est motus, illius compositi. Hac ratione motus, quo materia prima quantitatè producit iuxta communem sententiam, ut causa adæquata illius, motus naturalis non est, quia non prouenit, à materia prima quatenus est in composito, quia eandem quantitatè, & eodem omnino modo illam produceret in composito, & extra compositum, & ita motus ille non dicitur motus compositi, in quo est materia prima, eadem ratione motus, quo anima producit potentiam intellectiuiam motus naturalis non est, secus motus, quo in-

tellectionem producit motus, naturalis dici debet, quia iuxta communem sententiam calor receptus in materia prima, & motus ille effectiue, est à forma, & passiuè, seu subiectiue à materia, & ita actiue, & passiuè prouenit à composito secundum partes essentielles quas dicit.

Obiicit sufficit ad constituendam naturam esse principium passiuum: ergo sufficit ut motus sit naturalis, prouenire à principio passiuo, ratione cuius illius subiectum natura constituitur. Respondeo ad rationem naturæ non requiri alium influxum præter passiuum, ex parte principij quod natura dicitur, non tamen sufficere esse principium passiuum cuiuscumque motus, sed motus illius in quo est tale principium passiuum. Instabis, illa particula eius in quo est, non necessariò intelligitur positiuè, sed sufficit negatiuè iuxta dicta puncto præcedenti: ergo materia prima quatenus principium quantitatè est principium motus in se ipsa: ergo secundum hanc rationem est principium motus quatenus est natura, sicuti de toto simplici diximus Puncto præcedenti: Resp. particulam illam eius in quo est, posse intelligi negatiuè, in motibus, qui positiuè pertinent ad totum siue simplex, siue compositum, quia sunt propria illius, vel sunt dependenter ab illo, quia definitio naturæ datur per ordinem ad motus proprios compositi, qui actiue & passiuè proueniunt ab illo influente secundum se totum indissolubiler actiue, & passiuè, vel secundum vnā partem essentialē actiue, & passiuè, vel actiue, & passiuè secundum eandem partem; dependenter tamen ab vniōne ad alteram, ut motus ille prout dicitur compositi, & propriè dici possit motus alicuius partis ut existentis in composito.

Motus violentus dicitur non solum ille, qui est contra motum naturalem strictè sumptum, hoc est, prouenientem à natura quatenus natura est; sed qui est contra naturalem propensionem, & determinationem, seu exigentiam causæ, quia omnis huiusmodi motus fit vi resistente exigentiæ, seu determinationi causæ. Contra principium actiuum dari violentiam nullus negat, sæpe enim dum agens frigidum intendit producere frigiditatem, coërcetur ab agenti calido, ne talem frigiditatem producat. Est dubium inter Doctores contra quæ principia detur violentia: Vázquez 1. 2. disp. 25. c. 2. Mol. 1. p. q. 12. art. 1. Granados 1. 2. disp. 5. de voluntario negant dari violentum contra principium passiuum. Addit Vázquez, dari non solum contra principium actiuum, sed etiam formale. Pater Soar 1. 2. disp. 2. de voluntario sect. 1. ibid. Montes. disp. 1. q. 1. Cornejo q. 6. disp. 12. dub. 1. Mart. q. 6. art. 4. tenent dari violentiam contra principium passiuum, sic probant: Materia, ut est principium passiuum est natura: ergo motus, qui est contra principium passiuum est contra naturam: ergo est violentus. Non conuincor, quia sicuti non omnis violentia est contra naturam ut natura est, igitur enim violentiam patitur quando impeditur ne calorem producat in passo approximato, quem ut non natura producat, sic non omnis motus, qui est contra naturam violentus dici debet, nisi fit contra naturam positiuè resistentem, & inclinam ad oppositum. Sed esto, motus omnis contra principium passiuum violentus sit. Vnde probant Doctores hi dari motum contra principium passiuum?

Dico primò, non posse dari violentum contra principium passiuum strictè sumptum per receptionem alicuius qualitatè, seu formæ positiuæ. Probo: Principium passiuum positiuè insuit in formam receptam: ergo forma recepta, & ipsa receptio oritur ab entitate intrinseca principij passiuo: ergo non est illi violenta, nihil enim quod passiuè oritur ab intrinseco rei, illi violentum esse potest, quia omne violentum essentialiter est ab extrinseco.

Dico secundò, non potest fieri violentia principio passiuo in negatione receptionis alicuius formæ producendæ ab extrinseco agente, ad quam nullam dispositionem habet. Probo: principium passiuum non est determinatum in actu primo ad illam formam recipiendam per suammet entitatem, sed determinatur per potentiam agentis, quod est in actu primo ad illam producendam, & si sint duo agentia in actu primo ad producendā eas qualitates oppositas, determinatur per præsentiam agentis validioris, & non impeditur ad suum effectum producendū, sed posita hæc determinatione, non potest naturaliter non recipere effectum: ergo posita hæc determinatione, non potest naturaliter violentiam pati. Minorem probo, Posito passo ex se potente recipere formam, & agenti non impedito ex se in actu primo determinato

determinato ad illam formam producendam non potest naturaliter effectus non produci: ergo non potest non recipi: ergo posita tali determinatione non potest subiectum violentiam pati per negationem receptionis: sed antecederet ad terminationem causæ non potest esse violentia, quia hæc semper est contra denominationem: ergo in ordine ad has formas principium passuum nullam violentiam pati potest.

Obiic. Aqua intendens producere frigiditatem, violentiam patitur quando impeditur ab igne, ne talem frigiditatem producat in passu: ergo passum violentiam patitur quando impeditur ab eodem igne, ne frigiditatem producendam ab aqua recipiat. Nego consequentiam: disparitas est manifesta; aqua in præsentia ignis adhuc ex se determinata ad producendam frigiditatem, cuius determinatio in actu primo coërcetur per actiua ignis, ne in actum secundum erumpat: passum verò, præsentibus duobus agentibus contrariis tantum est determinatum in actu primo, ut recipiat ab agente extrinseco validiori, quia cum ex se non sit determinata ad hanc formam potius, quam illam oppositam recipiendam, sed indifferens ad utramque, determinatur extrinsece ab agente validiori, & ita in præsentia ignis validioris ad producendum calorem, non determinatur adhuc in actu primo ad recipiendam frigiditatem, & ita negatio receptionis illi violenta non est.

Dico tertio. Vltima dispositione producta ad aliquam formam violentia fieret principio passuum, si illam formam in se non reciperet, naturaliter tamen hæc violentia contingere non potest. Probo primam partem conclusionis: Subiectum ita dispositum est determinatum in actu primo, & exigit receptionem qualitatum; ergo si non daretur talis receptio esset contra illius exigentiam: ergo esset illi violenta negatio talis receptionis. Secundam partem facilius ostendo: posita vltima dispositione ad formam, etiam si nullum sit agens naturale debet illam producere Deus ut author naturæ, & illam producat ut patet in productione plurium formarum substantialium præcipue videntium imperfectorum, quæ producuntur à Deo ad exigentiam dispositionum existentium in subiecto: ergo non potest naturaliter deficere receptio talium formarum, quia Deus naturaliter nunquam deficit in his, quæ illi, ut authori naturæ incumbunt.

Dices contra primam partem conclusionis: positis dispositionibus ad formam, hanc produci ad exigentiam dispositionum, non ad exigentiam subiecti, & ita si deficeret talis productio, esset contra exigentiam dispositionum, non contra exigentiam subiecti, neque aliqua inferretur subiecto violentia, sed tantum dispositionibus. Contra: virtus actiua, quæ ex se non potest producere, neque exigit productionem effectus sine aliis principijs, & conditionibus, dicitur per se ipsam simul cum illis conditionibus, & principijs exigere effectum: ergo similiter virtus passiva, quæ sine dispositionibus effectum non exigit, dicitur illum exigere per suammet entitatem simul cum dispositionibus, quando dispositiones illi adsunt.

Effectus formalis duplex est, primarius, & secundarius: primarius est totum compositum, secundarius expulsio formæ præcedentis. Circa primarium effectum, nulla potest dari violentia distincta ab illa, quæ principio actiui intendenti producere formam, & vnionem inferri potest. Probo clarè: producta forma, & vnione adhuc de potentia Dei absoluta non potest impediri naturaliter primarius effectus, videlicet compositum, & totum constitutum: ergo tantum potest impediri totum compositum, quatenus potest impediri productio formæ, & vnionis: ergo nulla alia violentia potest dari in negatione huius effectus præter illam, quam immediatè patitur agens intendens producere formam & vnionem: ergo nunquam datur violentia immediatè contra principium formale in ordine ad primarium effectum, præter illam, quæ datur contra principium productuum formæ, & vnionis, ex quibus necessario resultat.

Obiicies: Quando accidens est extra subiectum petit illud informare: ergo tunc fit violentia contra principium formale. Distinguo antecedens, accidens extra subiectum constitutum petit illud informare exigendo immediatè productionem informationis, & media illa suum formalem effectum, concedo; exigendo immediatè effectum formalem, non exigendo immediatè vnionem, ex quo resultat produci à principio effectiui, nego, ergo fit violentia

contra principium formale; distinguo consequens quatenus impeditur productio actiua vnionis, quam forma moraliter exigit, vel in cuius productionem actiue propendet, si habet talem virtutem, concedo: quatenus immediatè effectus formaliter, nego.

Circa effectum formalem secundarium existimo non posse dari violentiam strictè sumptam; posse tamen de potentia Dei absoluta dari violentiam nonnullam, non contra influxum aliquem moralem. Hæc conclusio fiet perspicua attento modo, quo effectus formalis secundarius, expulsio formæ videlicet, dependet à forma. Suppono, quod postea probabo Controuers. 8. Puncto. 3. formam tantum expellere aliam exigendo, ne Deus ultra illam conseruet, sed ut Deus subtrahat concursum, quem antea præstabat, quo posito sic argumentor: Expulsio formæ non provenit ab alia forma contraria physice, sed moraliter: ergo si impediatur talis expulsio non impeditur effectus, in quem forma physice influere intendebat: ergo non impeditur effectus immediatè ab ipsa forma efficiendus, sed à Deo: ergo non fit contra influxum physicum, quem intendebat, sed contra exigentiam moralem, quam habet: ergo non est propria violentia, sicuti est quando impeditur ignis à productione, quam ipse non tantum exigeret, sed physice præstaret, si non impediretur ab alio agente. Posse dari supernaturaliter hanc violentiam constabit ex dicendis Controuers. 8. Puncto. 2. ubi probabo posse Deum formas ex se impossibiles naturaliter conseruare. Naturaliter hanc violentiam non posse contingere ut certum suadeo, quia naturaliter non possunt formæ impossibiles in eodem subiecto conseruari. Neque calor existens in aqua est contra effectum formalem, quem intendit forma aquæ, quia neque impedit effectum formalem primarium, neque secundarium illius, sed tantum est contra impetum actiui formæ aquæ, ex vi cuius intendit producere frigiditatem, à qua productione arcetur per informationem caloris impediens productionem aquæ. Vnde ex parte caloris hæc resistentia est formalis in ordine ad frigiditatem, quæ produceretur, quæ violentiam non patitur, quia nondum existit, respectu tamen formæ aquæ, quæ patitur violentiam, est ex parte caloris ab eadem informatione proveniat, est contra virtutem actiuam aquæ, quia ut latè dicam Controuers. de generatione, resistentia formalis non cum alia formali, sed cum actiua digladiatur. Ratione huius resistentiæ solet dici accidens violentum subiecto cui inhæret, quod intelligendum est formaliter per se ipsum de subiecto, ex quo educitur, quia semper nascitur ex virtute intrinseca illius, & nihil ortum ab intrinseco violentum esse potest virtuti, à qua nascitur, sed respectu formæ quam habet tale subiectum, vel quatenus talis forma impedit aliam, in cuius negatione consistit violentia illata subiecto, non in positiua receptione illius quam actus recipit.

Ex his concludo motum naturalem quatenus naturale dicit quod provenit à natura, ut natura est, esse illum, qui actiue, & passiuè provenit à composito indiuisibiliter, vel actiue ab una parte, & passiuè ab alia, vel actiue & passiuè ab eadem parte dependenter tamen à composito, seu quatenus est in composito modo explicato, num. 3. Motus naturalis quatenus positiue opponitur violento est motus receptus in subiecto antecederet intrinsece determinato ad illum, sicuti est materia prima ad recipiendum suam quantitatem, & aqua ad frigiditatem, quæ recipiuntur iuxta exigentiam intrinsecam principij passiu, quod subiectum est determinatum, vel per suam entitatem, vel per formam cum qua totum substantiale componit, eodem modo dicitur naturalis motus, quo materia vltimò disposita recipit formam substantialem, cuius receptio debetur principio passiuo, ut dixi n. 8. Motus violentus dicitur ille, qui est contra exigentiam formæ subiecti, in quo est, sicuti calefactio recepta in materia prima aquæ, & qui inducit negationem in proprio subiecto alicuius effectus, in quem subiectum propendebat, sicuti præsentia lapidis sursum, quæ negationem inducit præsentia deorsum, ad quam lapis erat determinatus, quia licet hi motus secundum se præcisè violenti non sint principio passiuo, à quo intrinsece oriuntur propter rationem dictam, ut violenti dicantur, sufficit ipsos inducere negationem formaliter violentam passu vel formæ cum qua passum vnum constituit. Motus medius est, qui nec secundum se, nec secundum aliquid, quod inducit est contra

Q 4 exigen

exigentiam subiecti, aut formæ, cum qua subiectum totum componit, neque oritur ex determinatione intrinseca, quam subiectum habet ad illum, sed tantum ex determinatione agentis per accidens applicati, per quam extrinsecè tantum determinatur subiectum ad illum. Talis est motus lucis in aëre, cuius receptio, neque est contra exigentiam formæ aëris, neque impedit aliquem effectum in quem materia, vel forma aëris propèdet, neque oritur ex aliqua determinatione, quæ habet ad illam subiectum per suam entitatē, vel per formam illi inherētem, sed tantum per præsentiam luminosi determinatur aër ad lucem in se recipiendam.

PUNCTUM IV.

An creatura possit à Deo violentiam pati.

I Oster P. Pereira lib. 7. Philosoph. cap. 8. negat iudè responderet. Affirmant P. Suarez 3. part. quæst. 44. artic. 2. P. Valquez 1. 2. disput. 25. cap. 4. P. Fonseca & ferè omnes recentiores.

2 Dico primò: Si Deus imprimat impulsum lapidi, medio quo lapis deorsum ascendat, vel introducat calorem in aqua, medio quo illius nativam frigiditatem remoueat, violentiam infert his creaturis medio calore, & impulsu, eodem modo ac illam imprimeret quodlibet aliud agens naturale, quod similes qualitates produceret. Idem intellige de quacumque alia entitate à Deo producta, quæ ab agenti naturali producta esset violentia subiecto. Ratio præsto adest: calor in aqua, & sic aliæ similes entitates, ex se est illi violentus non ratione actionis, mediâ quâ producitur, vel agentis à quo dimanat: ergo à quocumque agente producatur, erit eodem modo violentus, cum agēs per se formaliter non inferat violentiam, sed per effectum ab illo productum. Confirmatur: aqua ex se repugnantiam habet cum calore, quatenus ab illa prohibet produci frigiditatem: sed eodem modo prohibet illam produci calor productus à Deo, & ab agēti naturali: ergo eandem repugnantiam habet cum utroque calore: ergo uterque calor æquè est illi violentus.

3 Dico secundò: Etiam si Deus non concurrat cum causa secunda, v.g. cum lapide existente in medio aëris, ut moueatur deorsum præcisè per negationem concursus nullâ illi propriè, & strictè violentiam infert. Probo: violentia non fit nisi causæ existenti in actu primo ad operandum, sed quando Deus ex se denegat concursum, causa secunda non est in actu primo ad operandum: ergo non illi violentiam infert. Minorem probo: vnum ex requisitis ad operandum est omnipotentia applicata, ut operetur cum causa secunda: sed quando Deus ex se denegat concursum, omnipotentia non est applicata: ergo non habet causa secunda omnia requisita ad operandum. Maior certa est, quia omnis effectus dependet ab omnipotentia liberè operante: ergo dependet ab actu Dei, quo omnipotentia liberè determinatur ut operetur. Minorem ostendo: omnipotentia applicatur per actum, quo Deus vult liberè operari, quatenus est ex se, vel per negationem actus, quo decernat non operari antecederet ad omnem causam secundam exigentem negationem operationis: sed quando Deus ex se nullâ causâ exigente negationem operationis decernit non concurrere, non habet actum, quo ex se velit operari, neque negationē actus, quo Deus ex se determinetur ad nō operandum: ergo omnipotentia non est applicata ad operandum cum causa secunda: ergo causa secunda non est in actu primo ad operandum: ergo illi non infertur violentia in negatione talis concursus.

4 Dices causam secundam quatenus est ex se habere omnia requisita ad operandum, ac proinde quando omnipotentia non applicatur illi violentiam inferri. Contrâ: mea potentia visiva quatenus est ex se habet omnia requisita ad videndum colorem, cuius speciem non habet, ex defectu cuius illum non videt, & negatio talis visionis illi violenta non est, quia potentia visiva dependet à consortio speciei, ut visionem eliciat: ergo licet causa creata habeat ex se omnia requisita ad effectum, quatenus est ex se, cum essentialiter in operando dependeat ab omnipotentia, non illi violentia inferretur, si non habet omnipotentiam applicatam, à qua essentialiter in operando dependet. Viget: Quando Deus non applicat omnipotentiam, vel

violentiam infert causæ secundæ immediatè per negationem concursus, vel per negationem applicationis; nullo modo: ergo. Probo primam partē antecedentis: non applicatā omnipotentia implicat causam secundam immediatè in actionem prodire, ad quam sine consortio omnipotentia applicatā non est adæquatè potens: ergo negatio operationis non potest illi esse immediatè violentia. Probo consequentiā: entitati non potenti adæquatè operari non potest esse violentia negatio operationis, quia entitas impotens ad operandum non propendit in operationem, propensio enim essentialiter dicit potentiam adæquatam: sed entitas causæ sine omnipotentia applicata non est adæquatè potens operari: ergo non habet propensionem ad operationem: ergo negatio operationis non est illi violenta. Secundam partem cōclusionis, videlicet Deum non inferre violentiam in negatione applicationis, sic suadeo. Applicatio omnipotentia est actus voluntatis Dei, vel negatio actus, quo ex se decernat non concurrere cum causa creata: sed talis positivus actus, aut talis negatio non est effectus physicè præstandus à causa secunda: ergo negatio applicationis, siue applicatio consistat in actu positivo diuinæ voluntatis, siue in negatiuo, non est negatio alicuius effectus, quem causa secunda physicè intendat producere: ergo causæ secundæ nulla infertur propria & stricta violentia per negationem talis applicationis. Probo consequentiā: violentia non potest consistere in negatione illius, quod non est effectus causæ secundæ, in cuius physicam productionem propendat causa secunda: sed applicatio omnipotentia non est effectus in cuius productionem causa secunda propendat: ergo illius negatio propriè, & strictè non potest esse violentia causæ secundæ. Maior probatur ex definitione violenti, quæ debet esse contra internum impetum, vim, & conatum. qui non reperitur, nisi in causa respectu effectus, ab illa producēdi. Minorem probavi; consequentia est legitime deducta.

Dico tertio: Deus aliqualem violentiam infert creaturæ latè, & impropiè, quando ex se illi concursum denegat. Probo: etiam si omnipotentia applicata non sit in actu primo ad operandum, creatura petit non per conatum, quem habet ad applicationem tanquam ad effectum, sed per indigentiam, quam habet talis applicationis, hanc applicationem exhiberi à Deo: ergo si Deus illam non præstat, faciet contra indigentiam causæ, cui ex vi authoris naturæ succurrere debeat, eo enim ipso quod creauit lapidem cum potentia ad operandum dependentem ab omnipotentia, tenetur talem omnipotentiam præstare, quam si non præstat, perinde est ac si lapidi potentiam se mouendi non dedisset, quapropter hanc applicationem donum creationis appellant Theologi, quia est complementum ipsius creationis, largitionisque potentialium: ergo si hanc applicationem Deus non exhibeat, etiam si nullum effectum principio potenti operari immediatè denegat, denegat virtuti ex se operatiuæ id, quo indiget, & quod Deus illi tenetur præstare ex vi creationis, ut illius donum sit adæquatè completum, & ne potentia operatiua entitati collata, perinde se habeat respectu creaturæ, ac si illi non inesset: ergo aliquam violentiam latè infert, non quia faciat contra exigentiam, quam habet causa, sed contra illius indigentiam, quia virtus operatiua non alio modo petit applicationem ad operandum, quam per sui indigentiam, & quasi per miseriam sui, quæ sine tali applicatione non potest operari, semel tamen iam constituta adæquatè potens operari non petit effectum præcisè per indigentiam, sed per exigentiam, & conatum, quem habeat ad producendum effectum, etiam si illo non indigeat, sicut ignis exigit producere calorem in passo extraneo applicato, quo calore nullo modo indiget.

6 Ex his inferes quòd si Deus, postquam antecederet decreuisset non concurrere cum aqua, ut frigiditatem produceret, in illa calorem produceret, talem calorem in actu secundo violentum non esse futurum aquæ, quia ut probavi Puncto præcedenti, calor tantum est violentus aquæ quatenus impedit productionem frigiditatis, quam aqua potest, & intendit producere: sed in illo casu aqua non posset, neque intenderet producere frigiditatem: ergo calor non impediret productionem frigiditatis, quæ deficiente calore eodem modo non produceretur ex defectu applicationis causæ primæ ad operandum cum secunda.

7 Obiicies primò, ut probes, Deum nullo modo posse violentiam